

LÄRARHANDLEDNING

Anthony Burgess's

A CLOCKWORK ORANGE

BACKA TEATER

LINDHOLMEN HISINGEN | WWW.BACKATEATER.SE | 031 708 71 01

Göteborgs Stadsteater

HEJ

ALEX

Jag är inte så ung som jag var. Och gamle Wolfgang Amadeus hade gjort långt mer än jag vid min ålder. Gammal nog att förstå att vara ung, är att vara som ett djur. Nej, förresten, det är mer som att vara som en sådan där malyinka leksak som säljer på gatan – en tennleksak med en fjäder inuti och ett handtag. Och så vrider man upp den grrr grrr grrr och så gittar den iväg och dunkar i allt i dess väg bom bom och hajar inte jota av vad den gör. Så är det att vara ung. Och ultra-våldet och filékandet och krastandet – så är det också att vara ung. Men jag växer. Jag vänder blicken mot framtiden och mot en egen son som kommer att göra samma misstag som jag bara för att han kommer att vara ung.

Anthony Burgess's Alex är en odräglig människa som gör vedervärdiga saker mot andra. Men han är också ung. I början av berättelsen är han inte ens straffmyndig och han är endast sjutton när hans fria vilja tas ifrån honom.

Föreställningen berör flera frågor rörandes moralfilosofi och samhälle. Har människan en fri vilja och är hon då kapabel att välja mellan gott eller ont? Har samhället rätten att frånta människan just valmöjligheten mellan dessa motpolar? Eller är den handlingen i sin tur lika illa som den enskilda individens val av onda handlingar?

Med det här lärarmaterialet visar vi på ingångar och frågeställningar som kan användas i ett efterarbete till föreställningen *A Clockwork Orange*.

Med varma hälsningar

Erika Isaksson, informatör
erika.isaksson@stadsteatern.goteborg.se

ATT PRATA OM EN SCENKONSTUPPLEVELSE

Var skall du börja och hur kan du föra samtalet om en konstupplevelse vidare? Syftet med att prata om en scenkonstupplevelse efteråt kan vara att ge var och en av individerna i klassen möjlighet till en djupare förståelse för just sin individuella tolkning.

Konst kan vara drabbande, härlig, svår eller ointressant. Men en av de främsta egenskaperna hos ett konstverk är just att oavsett vad du tycker om det så är det en reflektionsyta där du speglar dig själv – verket i sig fungerar som ett bollplank för dina egna värderingar. Som lärare behöver en inte vara expert på en scenkonstföreställnings innehåll, tematik eller problemställningar. Du som lärare är också en åskådare och har precis som dina elever din egen upplevelse av det ni ser ihop.

Att kunna prata om upplevelsen inom ett tydligt ramverk skapar en djupare analys av det en upplevt. Då ges möjligheten till att lyssna på andras individuella tolkningar utan att för den sakens skull hamna i polemik om vem som har tolkningsföreträde i värderingen av konstverket. Att i grupp kunna diskutera upplevelsen och lyssna på andra stärker oss som individer och vi lär oss även att avkoda andra delar av samhället.

Konst har alltid en mottagare och en avsändare. Konst är subjektiv och i en scenkonstföreställning så består allt du ser av val. Det finns en anledning till att rummet ser ut som det gör. Att ljuset har just den nyansen. Kläderna ser ut ett visst sätt. Och ljudet är precis exakt så som det är.

Det finns en uppsjö av olika former av samtalsmodeller som går att presentera. Vi väljer att utgå från en klassisk konstanalysmodell som utvecklats av Riksteatern i ”En väv av tecken” samt ”Att prata scenkonst - en enkel metod för klassrummet” av Anna Berg för Regionteater Väst.

Om en utgår från föreställningens form, hur det ser ut och vilka val som har gjorts, samt undviker så långt som möjligt att hamna i värderingar så kommer en också djupare in i förståelsen för upplevelsen.

När en börjar samtalet så är det viktigt att klarlägga att det inte finns något rätt eller fel i hur en tolkar. Det är också viktigt att sätta upp regler för samtalet, presentera hur det skall gå till. Börja inte i värderingar som bra, dåligt, svårt, jobbigt utan börja med konkreta saker och gå sedan över till att tolka dessa. Allt går att analysera eftersom allt är val. Utgå från dig själv och din upplevelse.

TOLKA

Anna Berg delar konstverkets reflektionsyta i följande trappa:

Känsla i det här fallet är oftast ytterst privat och något som kan såväl vara svårt att sätta ord på och något man vill behålla för sig själv.

Associationer är i mötet med en konstupplevelse subjektiva och bygger på individens egna erfarenheter. Att utgå ifrån de enskilda associationerna skapar i ett gemensamt samtal enskilda öar och är svårt att utgå ifrån.

Åsikter däremot låser samtalet. Den enskilda individens åsikt om upplevelsen är dess åsikt och inget som egentligen går att gå vidare med eller ger något till någon annan. Om individ 1 tyckte verket var bra och individ 2 tyckte det var dåligt så hamnar samtalet i vem som har tolkningsförträde och inte i en tolkning av verket.

Kunskap är något som kan vara intressant i mötet med ett konstverk men även fungera som en låsning. Den som vet mest, har flest universitetspoäng, kan flest ord har plötsligt företräde i analysen. Tolkningsföreträdet hamnar då hos den personen.

Tolka! Men hur gör man då?

PRINCIPER:

1. Vänta med värderingar.
2. Alla val i konstverket är medvetna val
3. Utgå från dig själv.

Lista beståndsdelar/tecken (gör detta gemensamt och kom ihåg, inga värderingar eller tolkningar):

Tecken är konkreta saker du ser. Ingenting är för enkelt. Ett fält med färg. En stol. Ett bord. Ingenting skall i detta skede tolkas. En sax är en sax. En färg är en färg. En katt är en katt. Ett ord är ett ord.

Skapandet av listan bör ta sin tid. Ju fler tecken ni samlar desto mer har ni att plocka ifrån när ni analyserar.

Tänk utifrån de olika funktionerna på teatern:

Ljus

Ljud

Scenografi

Kostym

Mask (smink)

Manus/text

Skådespelare

När började föreställningen?

När slutade föreställningen?

Beskriv så sakligt och detaljerat som möjligt händelseförloppet/upplevelsen.

Tolka så många detaljer som möjligt.

DÄREFTER: sök symboler, teman och syften - Varför!

Hur används tiden i föreställningen?

Hur används publiken? Vem är du i relation till det som sker?

LÄS MER

www.annaberg.org

VEM SPELAR VAD

Skådespelare: Ylva Gallon

VALY

Sitter inlåst hos ACO.
Dömd för misshandel, ofredande,
förargelseväckande beteende, skade-
görelse, mordbrand

SPELAR

Alex

Skådespelare: Emelie Strömberg

MELIE

Sitter inlåst hos ACO.
5 fall av misshandel, 1 grov misshan-
del, övergrepp i rättssak.

SPELAR

Dim - en av Alex druugs
Billyboy - ledare för rivaliserande
gång
Mr. Deltoid - Alex övervakare
Inrikesministern
Joe - inneboende hos Alex föräldrar

Skådespelare: Karin de Frumerie

RINKA

Sitter inlåst hos ACO.
Misshandel, rån, ofredande, ringa
narkotikabrott, olaga hot, övergrepp i
rättssak

SPELAR

Georgie - en av Alex druugs
Uteliggare/knarkare
Sjungande flicka på Korovas
mjölkbar
Polis
Fängelseprästen
Komikern
Alex mamma

Skådespelare: Ove Wolf

EVO

Anställd på ACO.

Skådespelare: Isabela Duarte Nilsson

BELA

Sitter inlåst hos ACO.
Misshandel, våld mot tjänsteman,
skadegörelse, olaga frihetsberövande,
olaga hot

SPELAR

Pete - en av Alex druugs
Författaren F. Alexander
och han fru
Damen som Alex dödar
Polis
Läkaren
Alex pappa

Skådespelare: Pelle Grytt

REP

Anställd på ACO.

ETT UNGDOMARNAS SPRÅK

Anthony Burgess skrev i och med *A Clockwork Orange* ett eget språk. Eller slang. Språket NADSAT är en kombination av dåtidens två politiska huvudspråk - ryska och engelska. Backa Teaters dramaturg och översättare av manuset till *A Clockwork Orange* har gjort en ordlista.

Bash - Slag, slå	Horrorskön/Horrorshow - Härligt	Odinok - Ensam, för sig själv
Bastnie - Jävel, skithög	In-och-ut - Sex	Pisson - Person (nedsättande)
Bezomnig - Enorm, stor	Jeezny - Liv	Pravda - Sanning
Bog - Gud	Kalladny - Kall	Rasslodocka - Tänka, fundera
Bolsjoj - Stor	Kanina - Arbeta	Rook - Hand
Brata - Bror	Kishka - Mage	Rozz - Polis
Britva - Rakkniv	Krasta - Stjåla	Schopa - Röv, bak
Carma - Ficka	Kricha - Skrika	Shumm - Ljud
Deng - Pengar	Krov - Blod	Sinny - Bio
Dobra - Bra	Litso - Ansikte	Slosa - Lyssna
Dratsa - Slå	Malchick - Kille, grabb	Spikslice - Skinka
Dratsmål - Slagsmål	Malynka - Liten	Stara - Gamla
Druug - Vän, kompis	Mesto - Lokal, hak, ställe	Tavaritj - Kamrat
Eemya - Namn	Millicent - Polis	Tolschock - Slag
Filéka - Skära, knivfajt	Minoota - Minut	Veck - Kille, man
Glappig - Korkad, fänig	Molodoy - Ung, liten	Vesch - Sak, grej, händelse
Glazzor - Ögon	Moloko - Mjölk	Vidda - Se
Golly - Pengar	Nagoy - Naken	Vonnelig - Illaluktande
Govora - Tala	Nichevo - Inget	Yahude - Jude
Grassa - Tjalla	Noch - Natt	Yahzick - Tunga
Gromkig - Ljudlig/Skränig	Nochypaltor - Partyoutfit	Äggeliägg - Ägg
Gräzhnig - Gräslig	Noga - Fot	
Gulliver - Huvud	Ochkies - Glasögon	

FRÅGOR:

Varför tror du Anthony Burgess skapade ett eget slangspråk till Alex och hans druugs?

KOLLA IN:

[HTTP://WWW.SLANGOPEDIA.SE/](http://www.slangopedia.se/)

[HTTP://WWW.URBANDICTIONARY.COM/](http://www.urbandictionary.com/)

A CLOCKWORK ORANGE

Anthony Burgess' bok *A Clockwork Orange* kom ut 1962 och skapade debatt om dess våldsamma innehåll förlagt i en fiktiv framtidsmiljö.

Historien berättas ur Alex perspektiv. En odräglig tonåring som tillsammans med sitt gäng sätter skräck i det samhälle de lever i. När historien börjar är Alex runt 14 år. Han ägnar dagarna åt att sova och nätterna åt att slåss. Han våldtar, misshandlar och förstör. Och njuter av det. Precis som han njuter av Ludwig van Beethoven.

Hans tre vänner, Pete, Dim och Georgie, står vid hans sida, dock kantat med ständiga inbördes konflikter om vem som är ledare. I Alex värld finns ingen annan än han själv.

Vid ett tillfälle gör de inbrott hos en författare och hans fru. Under den brutala misshandeln rivs bland annat manuset till boken "A Clockwork Orange" itu. Ett utkast till en bok som vänder sig mot samhällets försök att *påtvinga människan lagar och villkor som är avsedda för en mekanisk skapelse*.

Då konflikten mellan de fyra stegrar sätter till slut Pete, Dim och Georgie dit Alex. Under ett inbrott hos en äldre dam slår den adrenalinstinna Alex en byst av Ludwig van Beethoven i huvudet på tanten som avlider. Hans vänner slår i sin tur en flaska i huvudet på Alex som blir ensam kvar när polisen kommer.

Alex med sitt långa register av brott placeras nu i fängelse. Han är då ca. 15 år.

Två år går. Alex försöker anpassa sig men saknar friheten, våldet och livet på gatan. Han är inte längre Alex, han är numera en siffra - 6655321.

En ny metod för att "bota" de kriminella skall genomföras på fängelset. Ludovicometoden. En metod som om den lyckas kommer att medföra att den fängslade blir fri inom loppet av två veckor.

"Frågan är om en sån där metod verkligen kan göra en människa god. Godhet kommer inifrån, 6655321. När en människa inte kan välja upphör hon att vara människa" (fängelseprästen)

Alex blir den första att genomgå metoden. Han får en spruta. Vitaminer sägs det. Han placeras i en specialdesignad stol som gör att han varken kan blunda eller vrida bort huvudet från den filmduk som är placerad framför honom.

Han tvingas se film efter film där bilder av brutalt våld i alla dess former visas upp ackompanjerat av den, för Alex, oslagbara Ludvig van Beethoven. Samtidigt pumpas en substans runt i Alex kropp som gör honom fysiskt sjuk. Illamående. Ju mer våld han ser desto värre mår han. Tills han svimmar.

Från och med nu kommer Alex inte kunna slåss. Han är oförmögen att bruka våld utan att kräkas. Kroppen kommer att reagera omedelbart med att göra honom sjuk vid minsta antydning till aggressivt beteende. Men även vid njutning.

Alex släpps fri, ut i ett samhälle där han är oförmögen att försvara sig. Förövaren är nu ett villebråd.

Han har inte längre ett hem. Han är föraktad av samhället för de vedervärdiga handlingar han tidigare utfört och han har ingen förmåga att försvara sig mot det våld han tidigare levde för.

Efter ett möte med sina tidigare vänner, som numera är en del av polisstyrkan i staden, blir han omhändertagen och omplåstrad av en man. Mannen visar sig vara författare och en del av den kritiska rörelse som motsätter sig den behandling Alex blivit utsatt för. En författare som själv fallit offer för grovt våld och förlorat sin fru efter den brutala våldtäkt som hon utsattes för.

Författaren, vars politiska kamp är att stoppa den metod Alex blivit försökskanin för, inser att han sitter framför den person som ligger bakom hans frus död.

Dörren till Alex rum hos författaren stängs och låset snäpper till. Ensam i rummet hör Alex hur Ludvig van Beethoven börjar ljuda ur högtalarna. Och precis som med våldsinpulsens är musiken betingad. Hans kropp går sönder. Lika så han själv. Och han försöker ta sitt liv genom att kasta sig ut genom ett fönster.

Burgess skrev två slut på A Clockwork Orange.

Det ena slutet som vi även ser i kultfilmen från 1972 återställs Alex och det slutar i att han åter längtar till våldet och hänger sig lika så till det.

I det andra slutet, det som Burgess själv kallar det brittiska, växer Alex upp. Hans längtan och drömmar handlar om en framtid. Ett eget barn. En son. Och med det kärlek. Han väljer således bort våldet. För ett vuxet liv.

I en artikel i "Rolling Stone" publicerad den 8 juni 1972 berättar Burgess mer om sina tankar bakom boken .

"Alex är en mycket otrevlig yngling och förtjänar sitt straff, men att ta ifrån honom förmågan att välja mellan gott och ont är en synd mot Den Heliga Ande, en oförlåtlig synd sägs det. Och fastän han är otrevlig, så är han också mycket mänsklig. Han är med andra ord vi själva, fast i ännu högre grad. Han har de tre viktigaste mänskliga egenskaperna - kärlek till aggressionen, kärlek till språket och kärlek till skönheten."

FRÅGOR:

Vad menar Anthony Burgess med sitt uttalande?

Är Alex "mänsklig"?

Anthony Burgess listar tre mänskliga egenskaper som han anser är de viktigaste. Diskutera och lista egna egenskaper.

LÄS OCH SE MER
A CLOCKWORK ORANGE AV ANTHONY BURGESS
A CLOCKWORK ORANGE AV STANLEY KUBRICK

LÄSTIPS!

Sanning eller konsekvens av Annika Thor

Flyga högt av Katarina von Bredow

Hackaren av KG Johansson

Foxfire av Joyce Carol Oates

Filmtips!

Foxfire - confessions of a girl gang

Regissör: Laurent Cantet

Åldergräns: 15 år

DEN FRIA VILJAN OCH A CLOCKWORK ORANGE

Har människan en fri vilja?

Som en filosofisk fråga är den ständigt aktuell och omdiskuterad och har så varit i århundraden. Det finns som i det mesta inom filosofi inte ett svar på den frågan. Huruvida människans vilja är fri. Eller huruvida dina val är förutbestämda. Men idén om den fria viljan ligger till grund för mycket i vårt samhälle, våra moraliska grundprinciper, våra lagar och straffsätser.

Det finns två huvudspår inom filosofin:

- Allt är förutbestämt och därför finns inte den fria viljan.
- Den fria viljan finns och därför är inget förutbestämt.

Inom dessa två spår finns givetvis en mängd olika ingångar och aspekter.

FRÅGOR:

Har människan en fri vilja?

Har du en fri vilja?

Är din vilja påverkansbar?

Att välja att vara god?

I A Clockwork Orange får Alex erbjudandet att genomgå Lodovicometoden. En metod som effektivt får honom att inte kunna bruka våld då han rent fysiskt blir oförmögen till våldsamma handlingar.

FRÅGOR:

Har Alex blivit ”god” då han inte längre kan utföra ”onda” handlingar?

Då Alex väljer att gå med på behandlingen, har han då gjort ett fritt val att bli ”god”?

Valy har fått en spruta i början av föreställningen utan att veta konsekvenserna, är det skillnad på Alex och Valys valmöjligheter?

Går det att välja att vara ”god”?

FILM OCH BOKTIPS!

THE WAVE

FÖRFATTARE: TODD STRASSER

DIE WELLE

REGISSÖR: DENNIS GANSEL

FRÅN 2008

LÄRARHANDLEDNING A CLOCKWORK ORANGE

ALEX

Men, sir, hur är det med den här nya saken som alla pratar om? Hur är det med den här liksom nya behandlingen där man blir utsläppt på nolltid och som gör att man aldrig åker in igen?

PRÄSTEN

Lodovicometoden. Än så länge är det bara på ett försöksstadie. Det är en väldigt enkel metod, men synnerligen extrem.

ALEX

Men visst används den här, eller hur, sir?

PRÄSTEN

Den har inte använts ännu. Inte i det här fängelset, 6655321. Fängelsedirektören har stora betänkligheter kring den. Och det har jag med måste jag erkänna. Frågan är om en metod kan göra en människa god? Godhet kommer inifrån. Godhet är något vi väljer. När en människa inte kan välja, då upphör hon att vara en människa.

REP

En fanfar. Fångarna ställer upp sig på led.

EVO

Inrikesministern kommer in. Melie, den tar du!

MELIE

Ska jag stå här?

REP

Varsågod!

PRÄSTEN

Låt mig uttrycka mina tvivel, herr minister, metoden är inte tillräckligt utvecklad för att legitimera att det här fängelset används som ett -

MINISTER/MELIE

Som ett föregångsexempel!

Vanliga brottslingar, som det här råbarkade paket, hanteras bäst med rent kliniska metoder. Vi behöver eliminera den brottsliga reflexen. Det är det som krävs.

LÄRARHANDLEDNING A CLOCKWORK ORANGE

ALEX

Djävrt.

Ursäkta mig, sir, jag invänder starkt mot vad ni just govorade. Jag är ingen vanlig brottsling, sir, och jag är inte råbarkad. De andra må vara råbarkade, men jag är det inte.

MINISTERN

Gott och väl. Ni kan börja med honom. Han är ung, modig, förslagen Han ska få genomgå Lodovicometoden.

REP

MINISTERN går.

PRÄSTEN

Minsann. Du ska göras om till en snäll människa, lille 6655321. Man tror att du kommer att kunna lämna statens förvar om ungefär två veckor. Du kommer att bli en fri människa igen. Aldrig mer ska du känna begär till våld eller att på minsta sätt förbryta dig mot statens fred. Jag hoppas att du förstår vad det innebär. Jag hoppas att du är fullständigt på det klara med vad det innebär.

ALEX

Åh, det kommer vara skönt att bli god, sir.

PRÄSTEN

Det kanske inte är skönt att vara god. Det kanske är fruktansvärt att vara god. Vad vill Gud ha? Vill Gud ha godhet eller valet att vara god?

Är en person som väljer det onda kanske till och med bättre än en person som får godheten påtvingad sig?

Kanske har du genom att välja att bli berövad förmågan att göra ett moraliskt val - valt det goda. Så vill jag i alla fall tänka. Så, måste jag i alla fall tänka.

REP

ALEX får blanketter att signera.

Han ler och skriver under.

LÄRARHANDLEDNING **A CLOCKWORK ORANGE****Att bli dömd eller inte?**

I Sverige så ser straffsattserna olika ut beroende på hur gammal du är. Är du tonåring så döms du inte lika hårt för de handlingar som anses brottsliga men detta ser olika ut i olika länder.

FRÅGOR:

Varför ser straffen olika ut för en som är femton år och en som är trettiofem år?

Bör konsekvenserna av handlande se olika ut beroende på ålder och omständigheter? I så fall varför.

Är dina handlingar mindre brottsliga för att du är ung?

Våldsbrott är vanligast bland unga, hur kommer det sig?

Hur skulle samhället se ut om Lodovicometoden fanns på riktigt?

TIPS

Dokumentär:

KIDS FOR CASH av Robert May

2009 anlätades en ny domare i en liten stad i Pennsylvania, USA. Under hans relativt korta tid som domare i ungdomsdomstolen åker över 3000 ungdomar in på ungdomsvårdsanstalt. Vissa av dom inte mer 12 år gamla.

[HTTP://KIDSFORCASHTHEMOVIE.COM/](http://kidsforcashthemovie.com/)

Ett samhällskontrakt?

Valy, Rinka, Bela och Melie får i föreställningen ett erbjudande om att skriva under ett samhällskontrakt där de lovar att aldrig tänka våldsamma tankar.

FRÅGOR:

Är det möjligt att aldrig tänka våldsamma tankar?

Är det ett rimligt att skriva på ett sådant kontrakt?

Behöver vi gemensamma regler för vad som är rätt och fel?

Är det skillnad på att tänka "onda" tankar och att sätta dom i handling?

VÄRDERINGSÖVNINGAR

Värderingsövningar är ett bra knep att ta till när man vill starta en diskussion och få alla involverade. Genom att ställa värderingar och påståenden mot varandra visar man ofta på hur svårt det är att ta ställning i olika frågor, att det oftast finns undantag från regeln och att alla inte tycker lika. Viktigt att tänka på när man leder övningarna är att man inte lägger en egen värdering i de påståenden man presenterar. Risken är då att deltagarna antingen väljer att medvetet svara ”rätt” eller ”fel” och man förlorar meningen med övningen. Det är också viktigt att innan man börjar övningen poängtera att man inte får kommentera de andra deltagarnas val och att man själv som ledare inte kommer att värdera svaren som ges.

UPPVÄRMNING

Alla sitter vid sina bänkar, på sina stolar. Du berättar hur det går till; du kommer att presentera påståenden för klassen/gruppen, håller man med reser man sig upp, håller man inte med sitter man kvar. Bra att börja med ett enkelt påstående som till exempel: Sommaren är den bästa årstiden eller, om man väljer att lägga det på en mer personlig nivå, Jag tycker sommaren är den bästa årstiden.

HETA STOLEN

Samla gruppen sittandes på stolar i en ring utan bord eller bänkar. Se till att det finns en tom stol i ringen. Övningen går till så här: du kommer med ett påstående och håller man med om det som sägs reser man sig och byter plats med någon. Håller man inte med eller är tveksam, sitter man kvar på sin plats. När alla är färdiga kan du fråga lite om varför någon valde det ena eller det andra.

LINJEN

Lägg lappar med siffrorna 1 till 5 på en linje längs med golvet, med ca. en halv meter mellan varje lapp. Nr 1 och 5 markerar ytterlighetsuppfattningarna.

Ställ en fråga eller ett påstående, (exempelvis; *vad gör du om du känner att någon har kränkt dig?* där 1 är att man ger tillbaka direkt och 5 att man inte säger eller gör någonting). När frågan sen ställts går alla samtidigt till den siffran de valt, om någon står ensam kan du som ledare ställa dej tillsammans med den personen. Ge sedan eleverna tid till att prata, antingen två och två eller i smågrupper, om sina val. Låt sedan varje grupp berätta vad de har pratat om.

HETA LINJEN

Heta linjen är ett sätt att verkligen realisera hur svårt det är att ta ställning. Det finns inga gråzoner och heller ingen möjlighet att välja en neutral plats om man är osäker. Det är även här mycket bra att göra linjen fysisk (snöre eller tejp) och att tydligt markera ja och nej. Du kommer med ett påstående, därefter väljer gruppen antingen ja eller nej. Ställ därefter frågan direkt till ett par elever om varför han eller hon valde just den sidan. Meningen är att eleverna skall formulera varför man svarade som man gjorde och utifrån det skapa en diskussion.

VÄRDERINGSÖVNINGAR - VÅLD

Då våld är centralt i föreställningen A Clockwork Orange och likaså i vårt samhälle har vi här lite värderingsövningar som går att använda om man vill diskutera just våld.

HETA LINJEN

- Det är alltid fel att skada någon annan.
- Om någon slår dig har du rätt att slå tillbaka.
- Om du slår din förälder har denna rätt att slå tillbaka.
- Om din förälder slår dig har du rätt att slå tillbaka.
- Om en person är våldsam i offentliga miljöer har polisen rätt att slå ner den personen.
- Om du är våldsam har andra rätt att begränsa dig genom fysiskt våld.
- Fysiskt våld är vanligare bland ungdomar än bland vuxna.
- Det är mer okej att slåss när man är under 18 år.
- Det finns alltid en anledning till fysiskt våld.
- Du kan lösa våld med våld.

Följdfrågor: Har man rätt att bestraffa någon med våld? Har samhället rätt att bestraffa med våld? Vem har rätt att bestraffa vem?

GRUPPÖVNING

- Vilka regler gäller vid skojbråk? Hur vet en det är ett skojbråk? Hur gör en om en inte tycker det är roligt? Sker skojbråk mellan tjejer på samma sätt som mellan killar? Händer det att skojbråk spårar ut och blir riktiga bråk?

VÄRDERINGSÖVNINGAR - MORALFILOSOFI

HETA LINJEN

- Människan föds god.
- Alla människor har samma värde.
- En ond handling är berättigad om det leder till något gott.
- Människan har en fri vilja.
- Jag har en fri vilja.
- Det finns ett rätt och ett fel.
- Alla människor har ett samvete.
- En kan förlåta allt.
- Jag kan förlåta allt.

GRUPPÖVNING

Moralfilosofisk frågeställning:

Tre personer kommer dödssjuka till ett sjukhus.
Två skulle överleva om de fick organ av den tredje.
Den tredje skulle då avlida.

Hur bör man göra och varför?

ORDFÖRSTÅELSE

Vad betyder följande ord:

EMPATI

SYMPATI

KONSEKVENS

KONSEKVENSTÄNKANDE

RESPEKT

MAKT

LOJALITET

STATUS

LÄSTIPS!

Jag har en klok uggla i fickan! (från 14 år)

Sanna Mohr och Sannie Wedberg

Tänk själv - en inspirationsbok för unga filosofer (10-14 år)

Peter Ekberg, Sven Nordqvist

Sofies värld

Jostein Gaarder

Om detta pratar man endast med kaniner

Anna Höglund

VÄRDERINGSÖVNINGAR - BROTT OCH STRAFF

HETA LINJEN

- Att döda någon är alltid fel.
- Lagen är lika för alla.
- Det finns tillfällen då det är berättigat att bryta mot lagen.
- Dödsstraff borde införas i Sverige.
- Straffen är för milda i Sverige.
- En borde kunna bli straffad när en är under 15 år om en begår allvarliga brott.
- Jag har brutit mot lagen.
- Det finns brott som man aldrig borde bli fri ifrån.
- När du suttit av ditt straff är du fri från skuld.

ALEX

Det är konstigt att den
verkliga världens färger,
bara ser verkligt verkliga
ut när man viddar dom på en
skärm.

LÄRARHANDLEDNING **A CLOCKWORK ORANGE**

VALY

Japp!

Det var jag. D.v.s. Alex och mina tre druugs, d.v.s. Pete, Georgie och Dim. Och vi satt på Korovas mjölkbar och försökte rasslodocka ut hur vi skulle tillbringa kvällen.

Korovas mjölkbar sålde mjölk-plus.

Mjölk-plus vellocet eller synthemesc eller drencom. Och det var det vi drack.

Det skulle skärpa en och få en i form för det gamla ultra-våldet.

Anthony Burgess's **A CLOCKWORK ORANGE**

PREMIÄR 14 NOVEMBER 2015
LÅNGO 1 TIM 30 MIN

AV ANTHONY BURGESS

SVENSK ÖVERSÄTTNING STEFAN ÅKESSON

REGI TEREZA ANDERSSON

SCENOGRAFI & KOSTYM SVEN DAHLBERG

MEDVERKANDE ISABELA DUARTE NILSSON, KARIN DE FRUMERIE, YLVA GALLON, PELLE GRYTT, EMELIE STRÖMBERG, OVE WOLF.

FILM STANLEY KUBRICK

MUSIK OCH LJUDDSIGN DAN ANDERSSON

MUSIKER ANDERS BLAD, DANIEL EKBORG, BO STENHOLM

LJUDTEKNIK KENNETH KLING

LJUS OCH VIDEO CHRISTOFER W FOGELBERG

LJUSASSISTENT ANNA LUNDAHL

MASK JOSEFIN EKERÅS

DRAMATURG STEFAN ÅKESSON

REKVISITA & SCENTEKNIK THERESIA CABALLERO KNEVEL, BRADLEY GARDNER, TOMAS FREDRIKSSON, WANJA JOHANSSON FERNANDES, KRISTER NYLANDER, KENNETH KLING, STEFAN KIRCHHOFF, JONAS REDIG, LAILA VENÅSEN

KOSTYMMÄSTARE HELENA ARVIDSSON

KOSTYMVÅRD MALIN GARELLIK

INFORMATÖR ERIKA ISAKSSON

PUBLIKARBETARE FRIDA LERNSTÅL

MARKNADSFÖRARE HANNA JOHANSSON

PRODUCENT AMANDA WIGAND

PRODUCENT BACKA TEATER LISA NOWOTNY

TEKNISK CHEF SVEN-OVE FRANSSON

FÖRLAG NORDISKA APS

FÖRESTÄLLNINGSFOTOGRAF OLA KJELBYE

KONSTNÄRLIG LEDARE BACKA TEATER MATTIAS ANDERSSON

VD GÖTEBORGS STADSTEATER BJÖRN SANDMARK

TACK TILL BIRGITTA DELLENHED, ANNIKA BERGLIN & HELEN ABRAHAMSSON FRÅN POLISEN, FRITIDSGÅRDEN CHILLZONE, GUTS ANGERED, MACFORUM, MARTIN ZETTERLUND STUNTMAKERS GÖTHENBURG, SANTOSSKOLAN, SIS UNGDOMSHEM BJÖRKBACKEN, SIS UNGDOMSHEM BÄRBY, SIS UNGDOMSHEM FAGARED, TORMOD AASEBY, WARNER BROS. ENTERTAINMENT INC. M.F.L.

GÖTEBORGS STADSTEATER ÄR ETT AV GÖTEBORGS STADS HELÄGDA BOLAG MED BIDRAG FRÅN VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN OCH STATENS KULTURRÅD